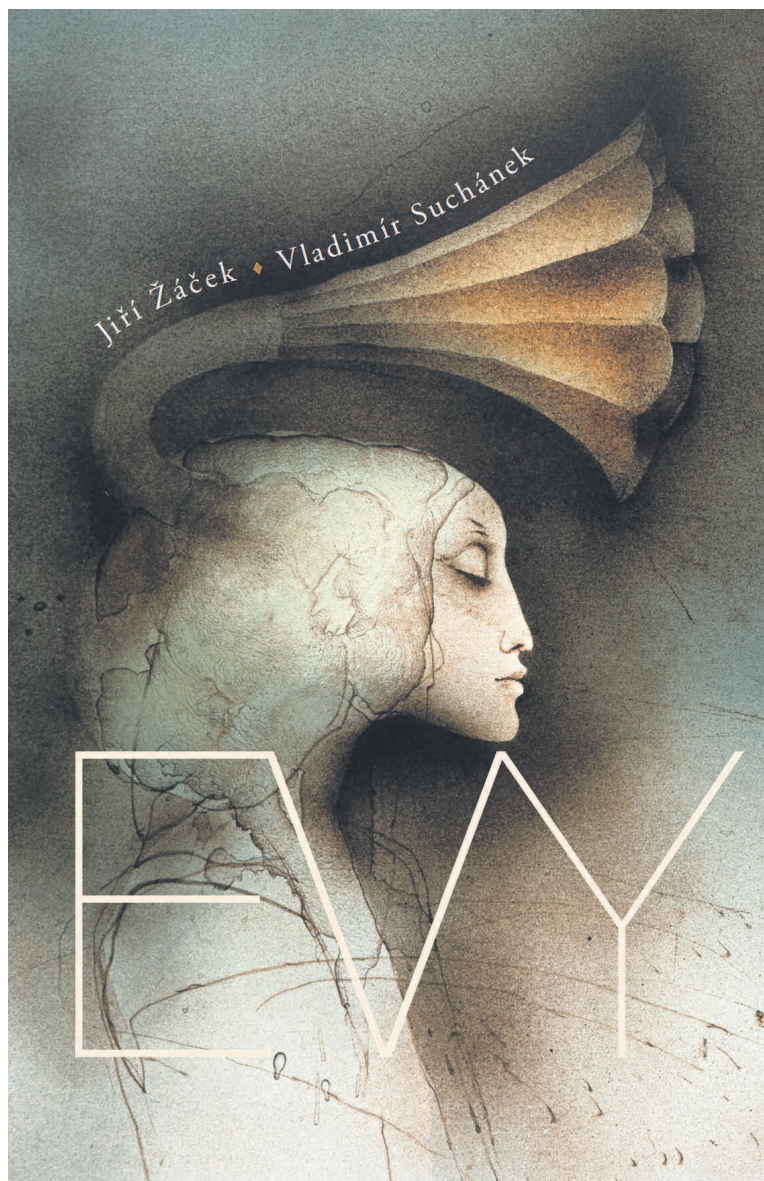

JIŘÍ ŽÁČEK TROJEDINÝ

MILAN BLAHYNKA

Foto: Ivo HAVLÍK

Podle kalendáře se básník Jiří Žáček narodil před 80 lety, 6. listopadu 1945, v Chomutově. Jenže na básníky je i kalendář krátký. Žáček není letos na podzim osmdesátiletý, ale pořád trojediný: básník, překladatel a autor dětské literatury. Ne ve všech etapách svého života byl a taky mohl být trojediný. Debutoval časopisecky a potom i knižně původními verši, tedy jako básník. „Jen“ jako básník. Pak jako knižně publikující básník a po inženýrském studiu a nedlouhém zaměstnání na vodních stavbách jako redaktor stal se vyhledávaným perfektním překladatelem a víceméně současně rovněž autorem písňím pro děti.

Po převratu 1989, kdy si dovolil jako básník své verše publikovat ve Strojově spravedlivé edici *Poezie mimo domov*, byl jako autor původních veršů na řadu let tabu a jako básník mohl pokračovat v básnické práci „jen“ pro děti. Po návratu ke své trojediné tvůrčí práci v ní pokračoval víc než dvacet let, a až nyní začal doléhat věk a nejhorší nemoc (žel, ani básníci nejsou hororů stárnutí ušetřeni), bilancuje knihami, jimiž vydává počet, optimální výběry ze všech tří svých básnických existencí a pokračuje tak, jako kdysi začínal, soustřeďuje se na původní poezii.

Tu je namístě, abych Jiřímu Žáčkovi poděkoval. Zcela jistě nejsem sám, koho získal pro poezii. Moje dětská láska mi k lehce parfémovaným dopisům z Kroměříže, kde se narodila a studovala, které mi posílala do mého Kyjova, kde jsem absolvoval gymnázium já, přikládala opisy básní, které měla ráda. Holky jsou už v pubertě vyspělejší a zralejší, v životě i četbě se orientují dříve než kluci, a tak není divu, že mi posílala verše – hlavně Seifertovy. Líbily se mi stejně jako ona, a tak se stalo, že mým zasvětitelům do literatury se nestal žádný Kája Mařík, ale poezie. Až se mi zaryly do paměti Seifertovy verše „Krásná jako kvítka na modranském džbánu / je ta země, která vlastní je ti...“ a další, pak na jakémsi nudném školení mi dala pekelně svůdná sextánka, aby se zbavila pozornosti pitomého kvintána, do ruky sešit svých opisů domněle nemravných básní podivuhodného kouzelníka, a ocl jsem se na doživotí v zajateckém táboře poezie.

Chronologie zasvěcování a porozumění se pak opakovala. Z básníků Devětsílu byl kupodivu můj první oblíbený Seifert a až po něm jsem propadl Nezvalovi a Bieblovi, a když na mém recenzentském stole později přistávaly knížky básníků dalšího pokolení, byl mi po Brouskovi (který mi zmizel v cizině) dlouho nejbližší seifertovsky plavný Jiří Žáček, bez něhož bych si poma-

leji zamiloval Karla Sýse a další z nakonec devítihlavého pokolení básníků takzvaných pětaticátníků, o nichž jsem po letech napsal monografii.

Svůdným úvodem do poezie jsou Žáčkovy básně podnes, a ovšem také leporela a sbírky jeho veršů, díky nimž se stává autor *Aprílové školy* zasvětitelům do poezie už v dětství, kdy se do mysli ukládá maximum pro celý život.

Na rozdíl od Karla Sýse, s nímž sdílel názory na svět i poezii, s nímž uzavřel celoživotní přátelství a napsal několik knih, na rozdíl od básníka, který rád provokoval a nebral si ve verších a v publicistice servítky, Jiří Žáček vyjadřuje své pojetí života a poezie a zlobě doby vzdoruje po svém mírností. S ní také čelí neštěstím, která ho postihují ve formě ztráty zdraví a nejbližší bytosti. Svou poezií posledních let splácí dávný dluh z doby, kdy jako snad každý básník nekrotil svou touhu po kráse a lásce bez ohledu na bolest výjimečné osobnosti, která ho milovala, bez níž nemohl žít a jít jinam s kufrem vystrkovaným údajně za společné dveře, když se vracel ráno po nocích s vůní sena ve vlasech. Jako Baudelaire, jako Nezval, jako Sýs a mnozí další byl i tehdy po svém nevěrně věren své Evě.

Jako Seifert i Žáček rád přeskupuje své verše v nové celky, a tak je tomu i v tvorbě z posledních let s básněmi, jimiž jeho celoživotní poezie vrcholí. Cykly *Café Robinson*, *Nevermore*, *Post scriptum* se skládají v básníkův *Třetí poločas*. Do něho vlývá převtělování, jímž není jen Žáčkově překládání, ale i jeho všechna básnická tvorba včetně převtělování v myšlení a citění dětí a nás nebasníků. Do něho vlývá a v něm kulminuje jeho celoživotní přesvědčení a poznávání – a je to i hold Evě Žáčkové:

„Převtělím se v tebe a ty ve mě, pak nám bude patřit celá země (...), celé nebe...“ „Nabízím ti v té básni azyl, / a jestli jsem ti život kazil, / přísahám – teď už nebudu...“ „Volám mrtvé ženě: Vrať se mi! / Jako kdybych k tobě mluvil přes sklo. / Chci tě znova přečíst svými dlaněmi. / Ještě se ti po mně nezastesklo?“

Jiří pro Evu nezapomíná ani na svět: „Je náš svět v pořádku? Svět ano – my jsme v nepořádku. / Co bude po smrti? Vše začne od začátku. / Náš nepřítel? Náš přítel rozum – rádce zrádce. / Čemu nás učí básně? Ptát se.“

Čemu nás učí poezie trojediného Jiřího Žáčka? Ptát se a nebát se také převtělovat, a přitom zůstat svůj. A dal nám příklad, jak v dobách zlých, a není nám hej, mimo jiné i proto, že neslyšíme na hej počkej, dal nám způsob vždycky dokázat čestně žít a poctivě tvořivě pracovat.

Kéž pro nás píše ještě nemálo podzimů, zim, jar a let; roků!

VE STÍNU ORLA - SKUTEČNOST A FIKCE

Nakladatelství George Publishing naší redakci zaslalo novou knihu Michaela Reita **Ve stínu orla**, která v těchto dnech byla expedována z českotěšínské tiskárny Finidr.

Knihu z letos vydaného anglického originálu The Eagle of Shadow pohotově přeložila Gabriela Krůzová. Jde tedy o rychlý nakladatelský majstrštyk, neboť se nestává často, aby dílo o rozsahu 366 stran bylo na jaře vydáno v angličtině a na podzim téhož roku v češtině. V češtině kniha vyšla v čase, kdy si připomínáme zatýkání a deportace českých studentů do koncentračních táborů a také jejich popravu.

Strhující příběh zasazený do Prahy a Vídně v období těsně před vypuknutím 2. světové války sleduje osudy lidí, kteří čelí narůstajícímu fanatismu a strachu: mladé diplomatky Adély, která se snaží varovat před hrozbou, jež přichází; fanatického mladíka Karla ve službách nacistů.

Její odvaha a smysl pro spravedlnost se střetávají s lhostejností a strachem světa, který nechce vidět pravdu. Když spadne Rakousko do náruče Hitlerovy říše, ze dne na den se mění životy tisíců lidí. Na druhé straně stojí Karl Vogt, fanatický mladík ve službách nacistů. V jeho ambicích a touze po moci se odráží temná vášeň doby. Zatímco Adéla bojuje o budoucnost, Karl přispívá k jejímu zničení. A uprostřed tohoto střetu stojí obyčejní lidé – jako židovská rodina Wolffových z Vídně – kteří se snaží přežít ve světě, kde lidskost mizí pod tlakem nenávisti.

Ve stínu orla je příběh o lidech, kteří žili v době, kdy lidskost mizela pod tíhou fanatismu a bezmoci. Michael Reit podává syrový obraz Evropy na prahu války. Román plný bolesti, zrady, ale i vzácných okamžiků odvahy, které dokázaly vzdorovat temnotě.

Co je skutečnost a co je fikce rodáka z Nizozemska, který žije a píše ve Vídni? Autor to přibližuje v doslovu:

„Dění v Rakousku a Československu ovlivnilo kariéru řady významných nacistů. Reinhard Heydrich, Adolf Eichmann, Odilo Globočnik a Walter Stahlecker sehráli v průběhu války klíčovou roli. Ačkoli jejich interakce s Karlem jsou smyšlené, strávil jsem značný čas výzkumem těchto osobností, abych si byl jistý, že jsem je vykreslil realisticky. Většina událostí popsanych v této knize se skutečně stala a Karla jsem použil jako prostředníka, abych ukázal, jak byli tito muži zapojeni.

Na druhou stranu mě velmi potěšilo, když jsem v londýnském antikvariátu narazil na paměti Františka Moravce. Jakmile jsem se prostřednictvím zažloutlých stránek přenesl zpět do počátku 30. let, našel jsem pokladnici informací z první ruky, zachycených slovy samotného náčelníka československé vojenské rozvědky. Bez této knihy bych nebyl schopen podrobně popsat Aděliny vztahy s německým špiónem Dieterem.

Dieter je založen na legendárním německém dvojitém agentovi Paulu Thümmelovi, známém jako Agent A-54. Tajné schůzky mezi ním a Adélou jsou postaveny na reálných událostech, skutečně varoval českou rozvědku před blížící se invazí. Většinu těchto schůzek absolvoval A-54 přímo s Moravcem nebo jeho spolupracovníky. Protože o Thümmelovi toho není mnoho známo, vytvořil jsem postavu Dietera podle jeho podoby, abych měl větší tvůrčí svobodu a Adéla mohla převzít roli jeho spojky

Rád bych poděkoval Caroline Heller, jejíž vynikající memoáry *Reading Claudius* byly velkou inspirací právě pro život Adély. Její živé popisy ulic, bytů a kaváren Prahy 30. let mě přenesly ve fantazii přímo do tohoto města.“

Připravil: Ivo HAVLÍK

František Hrubín

Modrá

Karlu Lhotákovi

*Tvá modrá nebi závidí,
ale je také modrá vzduchem,
a přece přešla bez lidí
přes plátna, aby v koutku suchém*

*po dlouhé pouti spočinul
dobrodruh, který oceánem -
daleko od nás - s námi plul
v zem, kde už nikdy nepřistanem.*

*V zem dětství, kde se na hřidel
prvního stroje navíjely
tvé cesty, ještě bez křidel,
a kde se dálce dálkou čelí,*

*kde muži s čistým čelem šli
a samotu svou nabírali
jak houbku moří do mušlí
a do tvých snů ji vylévali.*

*A její ustavičný šum
jak po skle po tvém bdění stéká,
a ze snů, jež se zdají snům,
přes modrou voláš na člověka.*

- - -

Básní si připomínáme dvě podzimní jubilea - 115. výročí narození básníka, autora těchto veršů Františka Hrubína (17. září 1910), a 35. výročí úmrtí malíře, grafika a spisovatele Kamila Lhotáka (22. října 1990)

Kýho výra

Ministryně obrany Jana Černochová (ODS) u příležitosti letošního státního svátku Dne vzniku Československa vyslovila několik věčných frází i nekonečných pravd. Například, že „za svobodu se umírá“. Prý to, jak na rozhlasové a televizní mikrofony pokyvujíc hlavou uvedla, platilo i před 90 lety při přeměně mocnářství v republiku.

Škoda, že války chtivá vojanda nečetla román Karla Konráda ROZCHOD! Ze závěrečné reportážní kapitoly o revolučním dění 28. října 1918 pod koněm na Václavském náměstí by si nevzdělaná domovnice z Vinohrad pamatovala, že československý stát se zrodil o sedm let dříve.

(ivo)

tů; i židovské rodiny Wolffových, bojující o přežití. Autor s mimořádnou autenticitou vykresluje atmosféru Evropy na prahu katastrofy a klade otázky, které neztratily na naléhavosti ani po více než osmdesáti letech.

Grafickým podkladem obálky, kterou vytvořila pražská designérka Nay Mí, je neadekvátní mapa českých zemí za protektorátu. Praha je psaná Prague, další města čteme v češtině, včetně Gottwaldova, který tento název získal až 1. ledna 1949. To je jediná výtka skvělé literární reportáže v dramatickém období dějin Československa, v čase mezi 10. březnem 1938 a 31. srpnem 1939.

O co v detektivce svého druhu jde?

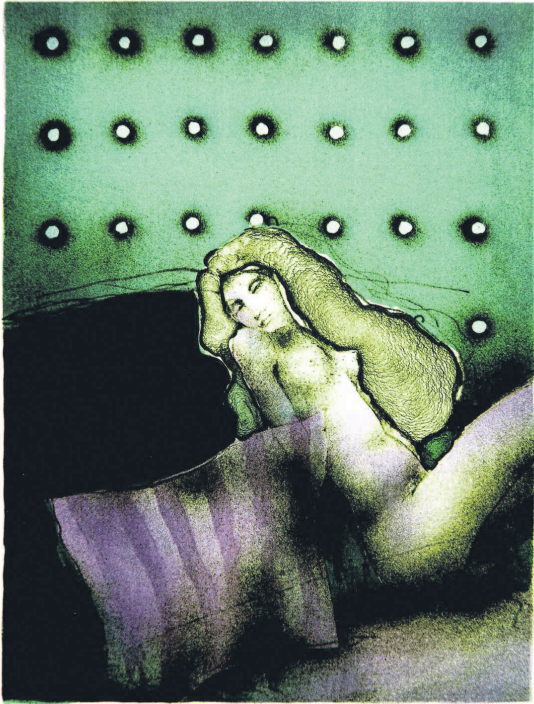
Praha, březen 1938. Mladá diplomatka Adéla cítí blížící se bouři. Snaží se varovat před hrozbou, kterou všichni podce-

POZVÁNÍ na sobotu

Valná hromada **Výboru národní kultury** se koná v sobotu 8. listopadu 2025 na adrese Praha - Politických vězňů 9, začátek je v 10 hodin v místnosti č. 116.

Valná hromada **Unie českých spisovatelů** se sejde rovněž 8. listopadu 2025 na stejné adrese se začátkem ve 13 hodin. O půl hodiny dříve zasedne předsednictvo UČS.

Evy v básních Jiřího Žáčka

Blues o výkladní skřini

Hele holka
nečum pořád do těch vejkladů
Se ví Je to krása
jenže nekradu
To tvé koukání mi leze do peněz
Hadry jsou jen hadry
to je bez řečí
když jim vevnitř chybí duše člověčí
Deset let ti vopakuju
to co dnes
Že ti nejlip sluší
nahore i dole
bez

Dívka v bistru

Ňadra ti zvlíní rytmus hadí.
Vadneš tu sama u baru.
Vadneš tu sama, to ti vadí.
V očích máš pusto.
Saharu.

Štamgasti prsknou: - Ech, ti mladí...
Vadneš tu v modrém oparu.
Čí prsty asi v noci ladí
tvé tělo,
smutnou kytaru?

Krásná neznámá

Znám tě už tolik let a pořád nevím, kdo jsi.
Doma, co kouří vonné papirosy
přítomná vždy tak trochu nepřítomně -
když se tě dotknu - blesk! A bude po mně.

Tak blízká, a tak vzdálená. Tak cizí,
přelud, co přijde, rozkvetne a zmizí.
Tak se dva lidé nenávratně minou
jako dva mraky v modři nad krajinou,
a zbydou po nich jenom kapky rosy.

Znám tě už tolik let pořád nevím, kdo jsi.

Můj strážný anděli

Můj strážný anděli ženského pohlaví,
usměj se, polib mě, buď ke mně laskavý.

Ochraň mě před světem, před zlem a před smrtí,
která mě otráví, která mě rozdrtí.

Ochraň mě přede mnou, před pýchou, před běsy,
nauč mě milovat, máš na to profesí.

Můj strážný anděli ženského pohlaví,
jedno tvé objetí mě rázem uzdraví.

Noční představení

Striptérky z oken internátu,
mé první lásky,
kde jste teď?
Našly jste pro své děti tátu?
A ještě máte
pružnou plet?

Měly jste patent na úsměvy.
Ještě vás baví svlékat se?
Dnes už tam vedou mladší Evy
kurz estetiky
pro chlapce.

Víš, kolik dní a nocí

Víš, kolik dní a nocí
jsme promilovali, má lásko?
A miliardy roků promarníme,
sami,
já bez tebe,
ty beze mě,
tam někde na věčnosti
za hvězdami...

PEVNÉ ZÁKLADY DOMU Z PAPÍRU

Tři předcházející sbírky (Polykat peř, Nežádoucí účinky ticha a Hranostaj snídá dívku) nejsou třemi majáky na vzdálených osamělých útesech, nýbrž souvislou linkou Josefem Kučerou pečlivě nasvíceného blízkého nábřeží, k nimž se připojilo světlo čtvrté, básnická sbírka DŮM Z PAPÍRU (Host, 2025, 80 str.). Nezanechávají za sebou hlučné bulvárnosti, je jim blízká konstrukce účelnosti s přesnou korekcí myšlenkových hodnot, z pevných základů jiter vyrůstá přesná podoba dnů svátečních i všedních. Není v nich nicotné bloudivosti, tu nahrazuje vnitřní nepokoj, a jestliže jako poslední čteme //Kdesi se ztratila hodina//, chápeme, kde ji básník ponechal. Aby dovedně dospěl k vědomí, proč chce //zápolit v něžnosti posouvání židlí//. A pokud čteme //Proč z tebe trčí ticho? //, není to výtka, není to výzva, je to přihlášení se k úsporně koncipované básnické anabázi, k zemité pouti, na které se podílíme, aby nás oslovila //u cesty zlomená páteř smůly//.

Jako kolmý, přímočarý paprsek provází Kučerovu poezii bohatý prstenec provázanosti s obecností bytí, v jeho //horách se stmívá//, není to však varování, nýbrž vroucí výzva: //Jsem zde, //stále zde// a čekám tu na tebe//. To permanentní soustředění na potřebu neokázalé družnosti, prorůstání a zápolení v //zátiší nespavosti// nezadržitelně spěje ke konfrontačnímu travertinu ve verši //naše kořeny se mluví// Nic na tom nemění poněkud omšelá, z mnoha zneu-

žitých brokovnic prostřelená, s různými záměry podsouvaná, z mnoha prasklých táců nabízená //zvláštní radost žít//.

V útěšném i trnitém úskalí vydávaných básnických knih nacházíme niternou snahu vyjádřit poezí vztah k lidské sounáležitosti, laděných od horlivých milostných vznětů až k nemístné vulgární pokleslosti. Skloňme se před decentnější rozkvétajícími plody. Ne vždy poznáváme, že pod dvorně nasvícenou hladinou sotva nahmátneme samé oblázky. Často se jedná o pouhou tříšť, víceúčelnou změt prázdných vazeb, vymletou z nezřetelných vrstev. Řečeno drsněji, o celek složený z nikterak souvisejících prvků. O dům nikoli z papíru, ale ničím nespojených cihel a cihlíček. Nebo ještě otevřeněji: Každá báseň je boudou pro jiného psa, vyjícího nebo přátelsky ňafajícího na jiný Měsíc. Každá báseň je patníkem u vyprahlé slepé cesty. K takovému snopu úvah svádí (pouze názvem) i nezpochybnitelný Kučerův Dům z papíru, který ovšem tvoří umně provázanou myšlenkovou anabázi člověka veskrz lidského, který třebaže //sám uprostřed letní noci// vykročil s otevřenou náručí vstříc všem variantám pospolitosti a jehož sbírka tvoří kompletní, nenásilně ucelený obraz, sevřený spolehlivým, přesně tvarovaným básnickým rámem. Zřetelná je básníková snaha o racionální renesanci ukázněného metaforického přístupu, který dodává veršům na působivosti a zaujetí pro osobitě modelování básnické vize, schopné důvěrně oslovit čtenáře. Neboť //jaro je tady, ale zima neodchází//.

FRANTIŠEK UHER

Politická aktivita Zdeňka Svěráka dává za pravdu G. B. Shawovi

JAROSLAV OBERMAJER

Nejprve k tomu, co říkal velký dramatik a velký myslitel G. B. Shaw. Podle názoru tohoto geniálního umělce by zákony a podobná důležitá opatření měli tvořit lidé, kteří představují v tomto oboru tu nejvyšší kvalitu. Dále pak Shaw ve svých hrách a textech často porovnává KVALITU a DAV, ale vysvětluje, že nikdo z nás nepředstavuje kvalitu ve všech oborech lidské činnosti. Sám o sobě říkal, že se považuje za určitou KVALITU v oboru dramatické tvorby, ale že současně je zcela jednoznačně součástí DAVU v matematice, lehké atletice a řadě dalších oborů. A tak je to se všemi lidmi, včetně Zdeňka Svěráka.

Do Divadla Jára Cimrmana jsem pravidelně chodil od roku 1969, a tak mohu říci, že jako spisovatel, herec i humorista je Zdeněk Svěrák (čerstvý držitel Řádu bílého lva) opravdu geniální. Dobrý bude asi i v diktátech z českého jazyka. Kromě toho si myslím, že Zdeněk Svěrák je i veskrze slušný člověk. S jeho politickými názory ovšem zcela zásadně souhlasit nemohu. V této oblasti patří naprosto jednoznačně do DAVU.

Nedávno, v souvislosti s parlamentními volbami, se snažil oslovit mladou generaci, které doporučoval, aby usilovala o zachování současné demokracie v našem státě. I já považuji demokratické zřízení za správné, ale musela by to být demokracie, která by byla prospěšná skutečně všem občanům a nejen zbohatlíkům.

Zdeňka Svěráka bych chtěl upozornit na to, že lidé, kteří dokázali myslet mnohem důkladněji, než současní politici a novináři, nebyli ochotni přiznat demokracii monopol dokonalosti. Podle Aristotela i dalších moudrých lidí je třeba u každé formy vlády rozlišovat dvě polohy – DOBROU a ZVRÁCENOU.

Myslím si, že nemůže být pochyb o tom, že ta současná demokracie k těm dobrým určitě nepatří. Dostatečně o tom vypovídá mimo jiné fakt, že pouhé jedno procento lidstva již od roku 2016 vlastní stejně množství majetku jako zbývajících 99 procent lidstva.

Současní mocipáni sice neovládají občanskou většinu tak velkým násilím, jak tomu bylo v minulém režimu. Místo obušků ale používají nástroje jiné, k nimž patří vědecky prováděná propaganda, která dokáže zmanipulovat až osmdesát procent populace, a to včetně lidí s velmi vysokým IQ. Je to levnější i účinnější než ty obušky.

Podle názoru současného amerického vědce Noama Chomského například v USA žádná demokracie (vláda lidu) není, ale jednoznačně se jedná o PLUTOKRACII. Bez miliard dolarů totiž nelze v USA založit žádnou další politicky významnou stranu ani kandidovat v prezidentských volbách. Vládou tam jediné peníze. Noam Chomsky také upozorňuje, že nejméně dvě třetiny amerických

občanů jsou prakticky zbaveny volebního práva, tím, že si u voleb mohou vybírat pouze mezi DEMOKRATY a REPUBLIKÁNY, přičemž ani jedna z těchto dvou stran nehájí zájmy lidí, žijících se normální, obyčejnou prací, ale jednoznačně obě stojí na straně bílých bohatých Američanů, a to především mužů.

Jedním z důsledků takovéto politiky je i to, že v letech 1970 až 2010 se reálné mzdy obyčejných Američanů nezvýšily skoro ani

o jediný dolar a to přesto, že v téže době vzrostla produktivita práce na dvojnásobek.

Nemyslím si, že u nás by to bylo o něco lepší, i když stran a politických hnutí máme téměř dvě stě. Jednak je jedna horší než druhá, a navíc si navzájem házejí klacky pod nohy, takže něco rozumného u nás prosadit bývá obtížné, až nemožné.

Pan Svěrák by si také měl uvědomit, jak se současný neoliberalismus nedokázal uplatnit prakticky nikde na světě. Dopadl úplně stejně jako socialistická centrálně řízená ekonomika, nebo jako fašismus. Nevím, zda si Zdeněk Svěrák uvědomuje, jak příšerně se zhoršila úroveň našeho školství a že to není vinou učitelů, ale politiků, kteří zavedli systém přidělování peněz školám takzvaně „na žáka“. Tento systém třicet let nutil školy přijímat ke studiu i žáky nenadané a líné, kteří kazí výuku i výchovu i těm, kteří předpoklady ke studiu mají (těch je zhruba stále stejný počet, ale rychle narůstá počet těch neschopných).

Obávám se, že o skutečném životě toho Zdeněk Svěrák, podobně jako mnozí další umělci, ví jen velice málo. Mezi divadlem a skutečným životem je dosti podstatný rozdíl.

Zcela odlišný názor než pan Svěrák, měl například veterán francouzského protinacistického odboje Stéphane Hessel, který naopak nabádal mládež, aby se ROZHORČILA, například nad tím, jak bohatci stále bohatnou a chudí stále více chudnou, nebo nad obrovskou korupcí a také nad ekologií a nad palčivými problémy třetího světa (bohatý SEVER a chudý JIH) a neokolonialismem.

Na závěr bych chtěl připomenout názor dalšího velkého myslitele a humanisty Karla Čapka, který říkal, že království lži není tam, kde se lže, ale tam, kde lidé těm lžím věří. Komunisté nám sice z rozhlasu a televize i na stránkách novin lhali od rána do večera, ale nikdo tomu ve skutečnosti nevěřil. Nevěřili jsme dokonce ani tomu, co, jak se později ukázalo, byla pravda pravdoucí. Současní mocipáni umí lhát mnohem rafinovaněji a jak ukazuje výsledek nedávných parlamentních voleb, získala prolhaná, neschopná a neuvěřitelně neúspěšná pětikoalice dokonce více hlasů než před čtyřmi roky. Chápu přitom, že někteří z jejich voličů těm propagandistickým blábolům a pravicovým pohádkám nevěří a volí pravičáky proto, že se na jejich často podvodně získaných penězích určitou měrou podílejí. Vlastní zisky na úkor svých spoluobčanů je to jediné, co příznivce pravice doopravdy zajímá. Zájem celé společnosti jim může být ukradený.

(časopisargument.cz, se souhlasem vydavatele)

Text a foto: Ivo HAVLÍK

ZIMNÍ PALÁC

Dílo významného barokního architekta Rastrelliho a švýcarsko-italského architekta Dominica Trezziniho. První obyvatelkou paláce byla carevna Kateřina Veliká, mimo jiné zakladatelka Oděsy na Ukrajině. Palác je nyní součástí budov Ermitáže, jednoho z největších světových muzeí.

Po Únorové revoluci roku 1917 a svržení carství se palác stal sídlem nové ruské prozatímní vlády Alexandra Kerenského.

Dne 7. listopadu 1917, dle juliánského kalendáře 25. října, přistoupili bolševici vedení Leninem s podporou Petrohradského sovětu ke státnímu převratu. Rudé gardy po výstřelu z kříž-

níku Aurora zaútočily na Zimní palác a bez významného odporu se ho zmocnily. Útok se stal symbolem socialistické revoluce a vzniku budoucího Sovětského svazu.

Literární podoba této události je nejvíce známa z reportáže amerického novináře Johna Reeda z roku 1919 Deset dnů, které otřásly světem (originální název Ten Days that shod the World). Reed o rok později zemřel.

V češtině jeho strhující reportáž naposledy vyšla v roce 2021 (nakladatelství LEDA). Je zajímavé, že o ní na sociálních sítích stále probíhají diskuse. Například od 4. září 2025 můžeme na serveru databazeknih.cz číst tento příspěvek: „Čisto objektivne je to strhující kniha o jednej z najdôležitejších prelomových udalostí dejín.

O udalosti, o ktorej je pritom dosť málo kníh.

Reed nepopieral sympatie, ale vcelku bol férový.

Blbci, ktorí tu hucia o vydaniach z 50. rokov, zrejme vôbec nevedia, že Stalin túto knihu zakázal (glorifikuje totiž Trockého a Stalina takmer nespomína) a cenzuroval a že jej vydanie bolo v chruščovovskej ére triumfom slobody slova nad cenzúrou. Dnes by zrejme niekto tiež rad cenzuroval, ako vidno v komentároch. Nepočúvajte ho ale. Je to skvelá kniha. A nemusíte s ňou súhlasiť vo všetkom - dáva vám plastický obrázok toho, ako sa veci diali. S kým sympatizujete, je už na vás.“

Pripomeňme ešte film Říjen: Deset dnů, které otřásly světem, který v roce 1927 natočili Sergej Ejzenštejn a Grigorij Alexandrov.

Text a foto: Ivo HAVLÍK